

Anti-pestbeleid

VSO Taalbrug
Afdeling Diplomagericht en afdeling Arbeid & Dagbesteding

Versie: 20-06-2018

Inleiding

Uit onderzoek is gebleken dat pesten traumatiserend werkt, zeker als het pesten ernstige vormen aanneemt. Kinderen die herhaaldelijk en op verschillende manieren zijn gepest, kunnen last hebben van sociale en emotionele problemen. Ook blijkt dat gepest worden gevoelens van eenzaamheid en depressie vergroot en bestaande problemen verergert. Slachtoffers gaan zichzelf door het pesten minder leuk vinden, vertrouwen hun leeftijdsgenoten niet en zijn bang om naar school te gaan. Die gevoelens kunnen leiden tot verder isolement en diepere depressie en nog meer pestgedrag uitlokken. Bovendien hebben slachtoffers vaker last van psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, slaapproblemen, buikpijn, bedplassen en vermoeidheid.

De gevolgen voor pestende leerlingen zijn op korte termijn nog niet negatief. Zolang ze op school zitten, kunnen ze zich vaak goed staande houden en hun populariteit en zelfwaardering zijn groter dan die van de gepeste leerling. Vaak is er wel sprake van een zogenaamde schijnpopulariteit: klasgenoten bewonderen de pestende leerlingen, maar tegelijkertijd zijn ze ook bang voor ze. Ze lijken populair, maar zijn het daadwerkelijk niet. Op de lange termijn kunnen pestende leerlingen sociale problemen krijgen. Een pestend kind leert dat het doelen kan bereiken zonder op een sociaal aangepaste manier met anderen te onderhandelen. Daardoor kan hij uiteindelijk onaangepaste gedragspatronen ontwikkelen. Kinderen en jongeren die op school anderen pesten, lopen een grotere kans op ernstige problemen in hun adolescentie en komen vaker met justitie in aanraking. Op de Taalbrug VSO doen wij er alles aan om pesten te voorkomen en tijdig in te grijpen bij pesten. Het pestprotocol is er op gericht om iedereen, het schoolpersoneel, ouders en leerlingen te informeren over de stappen die genomen worden bij het signaleren en/of melden van pestgedrag en de daarop te nemen acties.

Het is belangrijk om het pestbeleid, een onderdeel van Schoolveiligheidsbeleid, bij leerlingen, ouders en personeel bekend te maken. Het pestbeleid is toegankelijk door er naar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website. Het is onderdeel van de beleidscyclus van de school waardoor het regelmatig geëvalueerd en eventueel bijgesteld wordt. Het onderwerp pesten en het pestbeleid van de school is opgenomen in het scholingsaanbod voor het personeel als een onderdeel van hun deskundigheidsbevordering.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 pesten

- 1.1 Wat is pesten?
- 1.2 Signalen van pestgedrag
- 1.3 Pesten op onze school
- 1.4 Mogelijke signalen van gepest worden
- 1.5 De gepeste leerling zelf
- 1.6 De pestende leerling
- 1.7 Dieper liggende oorzaken van pestgedrag
- 1.8 De meelopers en andere leerlingen
- 1.9 Het aanpakken van pestgedrag

Hoofdstuk 2 Het pestprotocol

- 2.1 Uitgangspunten
- 2.2 de Vijfsporen aanpak
- 2.3 Preventieve maatregelen

Hoofdstuk 3 het stappenplan na een melding van pestgedrag

- 3.1 De mentor
- 3.2 De anti pest coördinator
- 3.3 De teamleider
- 3.4 De directie

Hoofdstuk 4 Digitaal pesten

- 4.1 Hoe wordt er gepest?
- 4.2 Hoe kun je digitaal pesten voorkomen?
- 4.3 Stappenplan na een melding van cyberpesten

Hoofdstuk 5 Competenties van het personeel

- 5.1 Onderwijzend personeel
- 5.2 Niet onderwijzend personeel

- Bijlage 1 Voorbeeldcontract
- Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling
- Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest
- Bijlage 4 Tips voor ouders en opvoeders
- Bijlage 5 Bronnen

Hoofdstuk 1 Pesten

1.1 Wat is pesten?

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Over de redenen waarom mensen zich agressief gedragen, bestaan allerlei theorieën. Volgens de ene theorie is geweld een onontkoombaar verschijnsel, dat op zijn best op een acceptabele wijze kan worden gekanaliseerd, volgens een andere theorie komt geweld voort uit frustratie en kan dit worden voorkomen door ontevredenheid weg te nemen, de agressie opwekkende omgeving om te vormen en reflectie op het gedrag te stimuleren.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen.

Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten leerkrachten en anderen niet altijd hoe ze ermee om kunnen gaan.

Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak (samen met de ouders en de leerlingen zelf) bij het tegengaan van pesten.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen in de school en hierom durven vragen. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van leerlingen. Ze dienen interesse te tonen en te luisteren naar wat de leerlingen te vertellen hebben.

Voor mentoren betekent het dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groeps sfeer en het functioneren van individuele leerlingen in de groep. Ze maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

1.2 Signalen van pestgedrag

Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes, mailtjes, Whatsapp-berichten, zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot, een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven, beledigen

Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen, sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken

<i>Achtervolgen:</i>	opjagen en achterna lopen in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
<i>Uitsluiting:</i>	doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes en bij groepsopdrachten, afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen
<i>Afpersing:</i>	dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.
<i>Digitaal pesten:</i>	anonieme berichten versturen via Whats app, Facebook, Twitter, Snap- chat, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping en het versturen van een e-mail bom.

1.3 Pesten op onze school

De leerlingen op onze school zijn beperkt in de communicatie en hebben moeite zich te uiten. Zowel verbale als schriftelijke uitingen worden vaak verkeerd begrepen. Denk hierbij vooral aan het gebruik van de sociale media.

Wanneer de communicatie niet goed verloopt, is er weinig inzicht in het eigen aandeel. Daardoor kan een conflict ontstaan waarbij de minst weerbare leerlingen het onderspit delven. Onze leerlingen hebben ook moeite met het zich inleven in anderen en begrijpen vaak niet dat bepaalde uitingen en gedrag kwetsend kunnen zijn.

Door de beperkte communicatiemogelijkheden zijn veel van onze leerlingen geneigd lichamelijk contact te maken hetgeen gemakkelijk kan ontaarden in irritatie en conflicten en eventuele vechtpartijen.

Een conflictsituatie kan uitmonden in pestgedrag of ervaren worden als pesten.

1.4 Mogelijke signalen van gepest worden

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen thuis
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Slechtere resultaten op school dan vroeger
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Regelmatig hoofdpijn of buikpijn hebben
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- De verjaardag niet willen vieren

- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen een boodschap durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures scheppen om niet naar school te hoeven

1.5 De gepeste leerling zelf

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis en op school niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pestende leerling gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee hebben dat het niet mag klikken

1.6 De pestende leerling

Pestende leerlingen zijn vaak de sterkeren in hun groep. Zij zijn of lijken populair maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken.

Pestende leerlingen krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pestende leerlingen zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers om gepest te worden.

1.7 Dieper liggende oorzaken van pestgedrag

- Een problematische thuissituatie
- Een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als een pestende leerling zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken.
- Het moeten spelen van een niet-passende rol.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school; een docent is autoritair en laat op een onprettige wijze blijken dat hij de baas is. Dergelijke spanningen kunnen op een zondebok worden afgereageerd.
- Een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers/resultaten of een laag niveau)
- Een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

1.8 Meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pestende leerling. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

1.9 Aanpakken van pesten

Pesten is onacceptabel en vraagt om een duidelijke en krachtige reactie vanuit de school. De grote vraag is hoe dat het beste kan en vooral ook hoe we dat als team het beste kunnen aanpakken.

Hoofdstuk 2 Het pestprotocol

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaan aanpakken.

2.1 Uitgangspunten

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde voorwaarden is voldaan:

1. Pesten moet als een probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen; leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waar binnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel moeten pesten kunnen signaleren en vervolgens duidelijk stelling nemen tegen het pesten.
4. De school dient te beschikken over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten.
6. De schoolregels en afspraken staan vermeld in de schoolgids en worden waar nodig jaarlijks bijgesteld.

2.2 De vijfsporen aanpak

Wanneer een school zichzelf als doel stelt het pesten aan te pakken, is het onderschrijven van de vijfsporen aanpak van belang:

De algemene verantwoordelijkheid van de school:

- De school zorgt dat de directie, de mentoren en de leerkrachten voldoende informatie hebben over het pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen binnen de school zo optimaal mogelijk is

Het betrekken van de middengroep bij het probleem:

De mentor bespreekt met de klas het pesten en benoemt de rol van alle leerlingen hierin. Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en wat de klas kan bijdragen aan een verbetering van de situatie. De mentor komt hier in de toekomst op terug.

Hulp aan de jongere die gepest wordt:

- Het probleem wordt serieus genomen
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurd
- Er wordt overlegd over mogelijke oplossingen
- Het aanbieden van hulp door de mentor/ zorgcoördinator

Hulp aan de pestende leerling:

- Het confronteren van de jongere met zijn gedrag en de gevolgen hiervan
- De achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Wijzen op gebrek aan empathisch vermogen dat zichtbaar wordt in het gedrag
- Het aanbieden van hulp door de mentor/ zorgcoördinator

Hulp aan de ouders (van de gepeste en pestende leerling)

- Ouders die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen
- De school werkt samen met de ouders om het pesten aan te pakken
- De school geeft adviezen aan de ouders in het omgaan met hun gepeste of pestende kind
- De school verwijst de ouders zo nodig naar deskundige hulpverleners

De ouders van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Echter een gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school; het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

2.3 Preventieve maatregelen

Elke mentor bespreekt aan het begin van het schooljaar de algemene afspraken en regels in de klas. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in de klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

In de mentortijd worden afspraken en regels doorgenomen

In de lessen sociale vaardigheden wordt aandacht besteed aan pestgedrag.

Indien de mentor daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pestende leerling, het slachtoffer, de meelopers en de stille getuigen benoemd.

In sommige gevallen worden specifieke afspraken op papier gezet en gevisualiseerd.

Van de gesprekken rond pestgedrag worden aantekeningen gemaakt, die door de mentor worden bewaard in het leerlingvolgsysteem van zowel de pestende leerling als het slachtoffer

Hoofdstuk 3 Het stappenplan na een melding van pestgedrag

Het signaleren van pesten kan op verschillende manier gebeuren. Eigenlijk zou de leerling zelf aan moeten geven dat hij/zij gepest wordt, maar dit gebeurt meestal niet. De gepeste is vaak te bang voor de gevolgen om dit te doen.

Wie kan pestgedrag signaleren?

- De **leerling** geeft zelf bij mentor of een andere medewerker aan dat hij/zij gepest wordt.
- De **leerkracht** signaleert dat een leerling gepest wordt en geeft dit door aan de mentor.
- Het **niet onderwijzend personeel** signaleert dat een leerling gepest wordt en geeft dit door aan de mentor.
- **Medeleerlingen** kunnen het pesten signaleren en de leerkrachten hiervan op de hoogte stellen.
- **Ouders** geven bij de mentor aan dat hun zoon/dochter gepest wordt.
- De **mentor** signaleert zelf, of krijgt informatie van collega's over leerlingen uit zijn/haar klas die gepest worden. Hij/zij kan zelf de gesprekken aangaan maar ook de anti pest coördinator (APC) inschakelen.

3.1 De mentor

- Stap 1: Wanneer het pesten plaatsvindt in klassenverband, praat de mentor eerst met de gepeste leerling en later met de pestende leerling apart. Een leidraad voor deze gesprekken is te vinden in bijlage 2 en 3. Vervolgens organiseert de mentor een gesprek tussen beide leerlingen en probeert tot goede afspraken te komen.
- Stap 2: Mentoren informeren ouders van gepeste en pestende leerling.
- Stap 3: De mentor bespreekt direct het vervolgtraject indien het pesten zich herhaalt.
- Stap 4: De mentor praat met de klas. Dit is belangrijk in verband met de het herstellen van de groeps sfeer en om te benadrukken welke verantwoordelijkheid ieder groepslid heeft. Hierbij wordt verwezen naar het ondertekende pestcontract.
- Stap 5: De mentor kan het probleem door middel van collegiaal overleg bespreken met collega's. Ook de collega's vanuit het zorglokaal kunnen op dit niveau een rol spelen.
- Stap 6: De mentor meldt het pestgedrag bij de Commissie voor begeleiding (CVB), die het traject verder blijft volgen. Het dossier met daarin de gebeurtenissen en de afspraken plaatst de mentor in het leerlingvolgsysteem.

3.2 De anti pestcoördinator

De anti pest coördinator ondersteunt de mentoren, bij herhaling van het pestgedrag. Er wordt zo nodig een gesprek met de gepeste en de pestende leerling apart of een gesprek tussen beiden georganiseerd.

1. Wanneer het pesten het klassenverband overstijgt, gaat de anti pest coördinator in gesprek met alle betrokken leerlingen. De mentoren brengen ouders op de hoogte van de gemaakte afspraken.
2. In het contact met de pestende leerling is het doel van de anti pest coördinator drieledig:
  - confronteren
  - mogelijke achterliggende problematiek op tafel krijgen
  - helderheid geven over het vervolgtraject bij herhaling van pesten
3. De anti pest coördinator adviseert zo nodig, zowel de pestende als de gepeste leerling.

3.3 De teamleider

1. De teamleider stelt alle betrokken ouders op de hoogte wanneer er sprake is van recidief gedrag, verzoekt hen om met hun kind te praten en stelt hen op de hoogte van het vervolgtraject.
2. De teamleider bespreekt de mogelijkheden tot hulp met de ouders.
3. De teamleider koppelt alle informatie weer terug naar de mentor en anti pest coördinator.

3.4 De directie

Schorsing

Wanneer ook de hierboven beschreven acties geen blijvende vruchten afwerpen, volgt een schorsing van een dag. Daarna krijgt de pestende leerling een lange schorsing.

Schoolverwijdering

Wanneer de leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen koppig blijft volharden in het ongewenste pestgedrag liggen er geen perspectieven meer tot verandering. De school kan en wil geen verantwoordelijkheid meer nemen voor de veiligheid van de overige leerlingen. Er rest de school niets anders dan schoolverwijdering.

Hoofdstuk 4. Digitaal pesten

Digitaal pesten is pesten via internet of telefoon. Het pesten zelf is meestal niet anders dan bij traditioneel pesten: het gaat vaak om uitschelden, belachelijk maken en buiten sluiten. De impact en de aanpak is wel anders. Digitaal pesten kan nog veel harder zijn dan pesten in het gewone, dagelijkse leven. Dit komt doordat de daders gemakkelijk anoniem kunnen blijven en de reikwijdte van het internet veel groter is. Tegelijkertijd komen kinderen er op steeds jongere leeftijd mee in aanraking.

4.1 Hoe wordt er gepest?

- Beledigen via whats app, mail of chat
- Misleiden via internet of mobieltje
- Bedreigen via internet of mobieltje
- Roddelen via internet
- Inbreken in iemands mailbox of chatprogramma
- Wachtwoord veranderen/ stelen/ misbruiken
- Foto's/ filmpjes op internet plaatsen
- Privégegevens op een site plaatsen
- Virussen sturen

4.2 Hoe kun je digitaal pesten voorkomen

1. Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten.
2. Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
3. Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
4. Sancties van het pestprotocol consequent toepassen.
5. Schoolreglement aanpassen. Bijvoorbeeld: "Het maken van opnames van medeleerlingen en leerkrachten zonder toestemming kan leiden tot schorsing/verwijdering/disciplinaire maatregelen".
6. Opleiden van medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) is noodzakelijk. Een studiemiddag zorgt dat medewerkers up to date met hun kennis zijn.
7. Ouders zijn in het algemeen niet voldoende op de hoogte van wat hun kind op internet doet. Alleen door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken. (Zie bijlage 4)

4.3 stappenplan na een melding van cyberpesten

1. Bewaar de berichten.

Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren. Vertel leerlingen hoe ze dat kunnen doen (afdrukken, selecteren en kopiëren, MSN-gesprekken opslaan).

2. Blokkeren van de afzender.

Leg de leerling zo nodig uit hoe de pest- mail geblokkeerd kan worden.

3. Probeer de dader op te sporen.

Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.

4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling.

Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen (Bijlage 4).

5. Adviseer aangifte.

In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

Hoofdstuk 5 Competenties van het personeel

5.1 Onderwijzend personeel

In het beroep van leerkracht stimuleer je gewenst gedrag en keur je ongewenst gedrag af. Je wijst leerlingen op de noodzaak van het hebben van wederzijds respect voor elkaar en je wilt ze een veilig leer- en werkklimaat bieden. Natuurlijk heeft de leerkracht ook een voorbeeldfunctie.

- De leerkracht laat merken dat een goede samenwerking tussen leerlingen gewaardeerd wordt en zorgt ervoor dat leerlingen rekening houden met elkaar.
- De leerkracht ziet wat er gebeurt in de klassen. De leerkracht luistert naar de leerling en reageert op hen, spreek hen aan op ongewenst gedrag en stimuleert gewenst gedrag. De leerkracht laat leerlingen in hun waarde en zorgt ervoor dat leerlingen respect opbrengen voor elkaar.

Het voorbeeldgedrag van de leerkracht in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

De basis is het handhaven van de schoolregels zoals die in de schoolgids vermeld staan.

- Tijdens pauzes en na schooltijd wordt er door de leerkrachten gesurveilleerd en worden leerlingen op hun gedrag aangesproken. Ook spreken we ons uit over het gedrag tijdens de reis van en naar school.
- De anti pest coördinator ondersteunt en bewaakt of de veiligheid van mentor/medewerkers tijdens het hele proces voldoende blijft gewaarborgd

Daarnaast zijn er de regels die in de dagelijkse praktijk de 'rust, reinheid en regelmaat' moeten bevorderen. Deze regels zijn te vinden in bijlage 5:

5.2 Niet onderwijzend personeel

Het niet onderwijzend personeel heeft een duidelijk signalerende functie. Zij ondernemen op het moment van pesten actie en lichten de mentor in van de gepeste en de pestende leerling.

Daarnaast heeft ook het niet onderwijzend personeel een voorbeeldfunctie zoals hierboven besproken bij het onderwijzend personeel.

Bijlage 1 Voorbeeldcontract

Ik houd mij aan de volgende regels :

- ik respecteer en help een ander;
- ik kom afspraken na;
- ik scheld, beledig of bedreig niemand;
- ik zoek oplossingen voor problemen;
- ik luister naar de ander;
- ik meld het als iemand gepest wordt;

.

Ik, ... (naam) houd me aan bovenstaande
regels en help mee aan het respectvol omgaan met elkaar op school.

..... (handtekening)

Bijlage 2 Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie wordt je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak wordt je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurd; wat wil je bereiken?

Aanpak

Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pestende leerling? Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze.

Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pestende leerling gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.

Bijlage 3 Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is:

- probleemgericht: richt zich op gedrag wat waar te nemen is.

Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: "je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent!"

Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.

- relatiegericht: Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld: "Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt". Zeg nooit: "Je bent heel gemeen". Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos mens is.

- specifiek blijven: Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.

- veranderingsgericht: Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Bijlage 4 Tips voor ouders en opvoeders

Toon interesse

Praat geregeld met uw kinderen over wat ze online doen en met wie ze praten. Interesse tonen in de onlineactiviteiten van uw kind betekent niet een gebrek aan vertrouwen. Zoals u geïnteresseerd bent in de echte vrienden van uw kinderen, kunt u ook interesse tonen in hun internetvrienden.

Samen surfen

Surf regelmatig samen met uw kind. Neem de tijd om te zien wat uw kind op het internet doet, wat zijn of haar interesses zijn en leer zelf ook werken met de programma's die uw kind gebruikt.

Duidelijke afspraken maken

Maak duidelijke afspraken over het internetgebruik zoals de tijd die hij of zij online doorbrengt. Internet is leuk en leerzaam maar net als volwassenen kunnen kinderen zo in hun 'internetleven' opgaan, dat het ten koste gaat van hun 'gewone' leven.

Nick name kiezen

Help uw kind een nickname of e-mailadres te kiezen waaruit geen persoonlijke informatie kan worden afgeleid. Voorkom vooral suggestieve namen zoals 'happygirl1995'. Door een nick name als deze te gebruiken kan dit mensen met verkeerde bedoelingen aantrekken.

Geen persoonlijke informatie

Vertel uw kinderen geen persoonlijke gegevens aan onbekenden te geven (adres, telefoonnummer, bankrekeningnummer, etc.).

Bewust maken

Maak uw kind duidelijk dat op internet niet alles is wat het lijkt. Wie zich voordoeft als leeftijdsgenootje is mogelijk een volwassen man. Wie zich voordoeft als vriend is misschien niet te vertrouwen.

Goed zicht houden

Plaats de internet-pc op een plek waar u meer zicht heeft op uw kind en de computer. Maak afspraken over welke programma's gebruikt mogen worden

History bekijken

Bij jonge kinderen is het nuttig om af en toe de 'history' van de browser te bekijken. Hier kunt u zien waar ze geweest zijn. Vertel tieners dat de history niet gewist mag worden.

Virusscanner gebruiken

Zorg dat u over een goede virusscanner op uw pc beschikt en zorg dat deze up to date is. Vertel uw kinderen dat ze geen programma's van onbekende sites en onduidelijke attachments (e-mailbijlagen) openen. Vraag uw kinderen het u te melden wanneer de pc 'raar' doet.

Bijlage 5   Bronnen

<http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/veilig-leren-en-werken-in-het-onderwijs>

<http://www.nji.nl/Pesten-Praktijk-Richtlijnen>

<http://www.ouders.net/>

www.puber-wijzer.nl/pestprotocol.html

<http://www.donboscollege.com/>